

POSTANOWIENIE

Dnia 1 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kuryło

w sprawie z odwołania A. T., W. R. - prowadzącego "A." [...] w S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
o podleganie obowiązkowi ubezpieczeń społecznych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 1 lutego 2017 r.,
skargi kasacyjnej A. T. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 8 września 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od odwołującej się A. T. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Ł. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 września 2015 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację A. T. i W. R. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „A.” [...] w S. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 30 września 2014 r., którym oddalono ich odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Ł. z 8 sierpnia 2013 r. stwierdzającej, że A. T. nie podlega od 10 stycznia 2013 r. ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek W. R..

Odwołująca się A. T. zaskarżyła powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie prawa materialnego: art. 58

§ 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. i art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. oraz naruszenie przepisów postępowania, mających istotny wpływ na wynik sprawy: 1/ art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c.; 2/ art. 386 § 4 k.p.c.; 3/ art. 381 k.p.c. Skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania lub o uchylenie zaskarżonego wyroku wraz z wyrokiem Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania; ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy oraz zasądzenie kosztów postępowania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości. W uzasadnieniu wniosku wskazała, że istotne zagadnienia prawne w sprawie sprowadzają się do rozstrzygnięcia: czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydając decyzję, w której stwierdza niepodleganie przez daną osobę ubezpieczeniom społecznym, ma obowiązek określić oprócz daty początkowej takiego stanu rzeczy również datę końcową stosownie do poczynionych ustaleń i zgromadzonego materiału dowodowego, czy też - jak miało to miejsce w zaistniałym stanie faktycznym - może wydawać decyzje bezterminowo, tj. nie określając daty końcowej. W ocenie odwołującej się, potrzeba rozstrzygnięcia wskazanego istotnego zagadnienia prawnego wynika z braku określenia przez ustawodawcę w art. 83 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.) zakresu czasowego wydawanych decyzji, co w konsekwencji nie reguluje w sposób precyzyjny sytuacji jednostki i prowadzić może do różnego traktowania obywateli w takiej samej lub podobnej sytuacji prawnej. Art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ustanawia uprawnienie organów rentowych do wydawania decyzji dotyczących przebiegu ubezpieczenia, nie określa natomiast zasad określania okresów podlegania bądź niepodlegania ubezpieczeniom. Zdaniem odwołującej się, w sprawie istnieje również potrzeba wykładni art. 83 § 1 k.c. i art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. „w zakresie możliwości kwalifikowania stosunku prawnego przez w/w pozostające w związku”. Potrzeba ta wynika z praktyki orzekania przez

sądy powszechne, które w taki sposób kwalifikują czynności pozorne. Natomiast rozbieżność w orzecznictwie przejawia się chociażby w sprzeczności zaskarżonego wyroku w zakresie kwalifikacji art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. z treścią wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 12 lutego 2015 r., III AUa [...] w którym stwierdzono, że wskazane przepisy stanowią odrębne, samodzielne i wykluczające się wzajemnie podstawy nieważności czynności prawnej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniosł o odrzucenie skargi kasacyjnej, ewentualnie o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał, że jako sąd kasacyjny nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, a skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Wniesiona w sprawie skarga nie wykazała znaczenia jej rozstrzygnięcia dla realizacji tej publicznoprawnej funkcji skargi kasacyjnej, względnie potrzeby ujednolicenia orzecznictwa sądów powszechnych i rozwoju jurysprudencji.

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wyvodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem

prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158, z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest też wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

W przedmiotowej sprawie skarżąca nie wykazała, jakie znaczenie dla wyniku sprawy miałyby mieć rozstrzygnięcie konstruowanych przez nią wątpliwości, określonych jako istotne zagadnienie prawne. Rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego o znaczeniu uniwersalnym musi mieć jednocześnie znaczenie dla sposobu rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało. Argumentacja powołana przez skarżącą w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, aby zagadnienie te mogło z punktu widzenia okoliczności rozstrzyganej sprawy być uznane za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Co więcej – skarżąca nie powołała w podstawach skargi kasacyjnej przepisu, w związku z którym konstruuje owo zagadnienie (tj. art. 83 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych - jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.). Tymczasem przepisy, których naruszenia nie zarzucono w ramach jednej z podstaw kasacyjnych, nie mogą stanowić punktu odniesienia dla konstruowania zagadnień prawnych sprawy, gdyż wszystkie elementy konstrukcyjne skargi

kasacyjnej (a zatem także jej podstawy i przesłanki przysądu) powinny korespondować ze sobą.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania odwołuje się także do przesłanki, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., to jest potrzeby wykładni przepisów prawa. Zgodnie z dotychczasowym orzecnictwem Sądu Najwyższego, skarżący winien nie tylko określić, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów lub przedstawić rozbieżności w orzecnictwie sądów (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Ponadto konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, niepublikowane; z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, niepublikowane; z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43).

Oceniając wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej z uwzględnieniem powyższych przesłanek należy stwierdzić, że podniesiona potrzeba wykładni ma charakter pozorny. W istocie rzeczy skarżąca kwestionuje dokonaną w sprawie ocenę dowodów i wynikające z niej ustalenia faktyczne, co, zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Ustalenia faktyczne w sprawie byłyby w myśl art. 398¹³ § 2 k.p.c. wiążące w razie merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej. Zgodnie natomiast z ustaleniami faktycznymi w sprawie odwołująca się A. T. nie świadczyła pracy na rzecz płatnika składek W. R.. Podnoszona przez skarżącą w uzasadnieniu wniosku argumentacja oderwana jest od treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Sąd odwoławczy wyraźnie bowiem wskazał, że zawarta przez odwołującą się z płatnikiem składek umowa dotknięta była pozornością, a więc zastosowanie w sprawie znajduje art. 83 § 1 k.c. Pozorność umowy jest skutkiem określonych ustaleń faktycznych dotyczących stanu świadomości stron (zamiaru), a te ustalenia wyłączone są spod kontroli kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 listopada 1996 r., II UKN 9/96, OSNAPIUS 1997 nr 11, poz. 201; z dnia 23 stycznia 1997 r., I CKN

51/96, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 79; z dnia 18 maja 2006 r., II UK 164/05, PiZS 2006 nr 9, s. 33; z dnia 28 kwietnia 2010 r., II UK 334/09, LEX nr 604221). Czynność prawna pozorna, wyrażająca oświadczenie woli pozorne, nieukrywające innej czynności prawnej, nie wywołuje między stronami skutków prawnych, gdyż jest nieważna w świetle art. 83 § 1 k.c. Oświadczenie woli stron nie może wtedy wywoływać skutków prawnych odpowiadających jego treści, ponieważ same strony tego nie chcą (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 1986 r., I CR 45/86, LEX nr 8766). Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny, czynność pozorna nie może być jednocześnie kwalifikowana jako czynność zmierzająca do obejścia prawa w rozumieniu art. 58 § 1 k.c. Podnoszone przez skarżącą wątpliwości w kwestii dopuszczalności takiej podwójnej kwalifikacji nie mają zatem oparcia w realiach niniejszej sprawy i stanowisku prezentowanym przez Sąd drugiej instancji.

Wobec niewykazania przez skarżącą istnienia powołanych przesłanek przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).